1868. évi LVI. törvénycikk

a kisajátitásról Buda és Pest városok területén[1]

I. FEJEZET

Általános szabályok

1. § Buda és Pest városok területén ingatlan vagyon kisajátitható, ha közegészségi, kereskedelmi, közlekedési vagy szépitési célokból uj utczáknak vagy téreknek nyitása, a létezőknek szélesbitése vagy egyenes irányban vezetése szükségessé, vagy hasznossá válik.

Kisajátitás eszközölhető továbbá: már létező iskolák, közkórházak, tébolydák, vakok és süketnémák ellátása végett alapitott intézetek, szegényápoldák, börtönök és dolgozó házak nagyobbitására, ugyszintén történeti emlékek fölállitására és ilyeneknek föntartására és megoltalmazására, valamint államépületek emelésére és nagyobbitására.

2. § A város népesebb utczáiban, a közönség mulatságaira szánt köztéren, vagy ezek közelében létező gyárak, melyeknek üzlete az egészségre ártalmas, vagy egyébként a közönségre kellemetlen hatást gyakorol, továbbá a város népesebb utczáiban létező oly gyárak, üzletek, vagy vállalatok, melyek nagyobb mennyiségü gyúanyaggal működvén, vagy ilyet készitvén, könnyen tűzveszélyt okozhatnak, a mennyiben azokat különben is hatósági engedély hiánya miatt rendőri uton nem lehetne eltávolitani, közrendőrségi szempontból kisajátitás utján megszüntethetők.

3. § A kisajátitást igénylő vállalat szükséges vagy hasznos volta soha se magán, hanem mindig országos érdekek, vagy Pest és Buda városok közérdekei szempontjából itélendő meg.

4. § Ennélfogva kisajátitás eszközöltetik:

a) ha a közlekedési minister a fennebbi szakaszokban elősorolt valamely munkálat foganatositását rendeli el és a városi hatóság a ministeri határozat ellen felterjesztést nem tesz;

b) ha a közlekedési minister által elhatározott munkálat ellen a városi hatóság felterjesztést tesz, de a törvényhozás annak foganatositását megengedi (22. §);

c) ha ily munkálat Pest vagy Buda város törvényes képviselete által határoztatik el. Az eljárást a *c)* pont eseteiben a VII. és VIII. fejezet szabályozza.

5. § Az 1. § eseteiben a kisajátitási jog, s a birtokos kivánatára a kötelezettség is kiterjed azon egész ingatlanra, melynek bármely része a czélba vett munkálat létesitésére szükséges.

6. § Ha a kisajátitott ingatlannak a czélba vett munkálatra nem szükséges része, terjedelmét vagy alakját tekintve, nem alkalmas arra, hogy ott egy a közegészség, a rendőrség s a szépitès szabályainak megfelelő épület felállittassék: joga van a kisajátitónak az előtéri épület, vagy telek hátterében levő ingatlant a kisajátitási vonalba befoglalni, s azt az előtéri ingatlan fenmaradó részével egy telekké egyesiteni.

1 Szentesítve: 1868. XII. 9. Kihirdetve: az országgyűlés mindkét házában 1868. XII. 9.

7. § Az utczák szabályozása esetében a kisajátitási vonal átellenében levő oly telkek és épületek, melyek a munkálat által czélzott igényeknek meg nem felelnek, szintén kisajátitás alá vehetők; de a tettleges kisajátitás csak azon esetben foganatosittatik, ha azok birtokosai kötelezőleg ki nem jelentenék, hogy három év lefolyása alatt az emlitett igényeknek megfelelő épületet fognak felállitani, vagy ha e kötelezettségöket, és pedig a mennyiben szükséges volna, csekély kiterjedésü vagy mélységü telkeik egyesitésével is ugyanazon idő alatt nem teljesitenék.

8. § Ily telkek és épületek birtokosai tartoznak a munkálat vezetésével megbizott hatósági tag felszólitására a fennebbi szakaszban foglalt kötelezettséget tartalmazó nyilatkozatot aláirni, mely az átalakitandó ingatlanokra telekkönyvileg feljegyzendő.

9. § Ha a meghatározott három év eltelt a nélkül, hogy az illetők nyilatkozatukban foglalt kötelezettségöknek megfeleltek volna, a kisajátitás minden további halasztás nélkül foganatba veendő.

Azok ellenében, kik az ezen törvény által követelt nyilatkozatot alá nem irják, a kisajátitás azonnal foganatositható.

10. § Ha valamely utczának hatóságilag megállapitott terv szerinti rendezése alkalmával oly üres tér maradna fenn, mely önálló épületre nem alkalmas, a szomszéd épület birtokosa köteles azt becsáron átvenni s 3 év alatt saját fenálló épületével egyesiteni, vagy pedig ezen épületét kisajátitás alá bocsátani.

A 8., 9. szakaszokban körülirt eljárás ezen esetben is alkalmazandó.

11. § A 7., 8., 9., 10. szakaszokban tartalmazott kötelezettség hatálya kiterjed az örökösökre és jogutódokra azon esetben is, ha az átalakitásra kijelölt ingatlan a nyilatkozatnak telekkönyvi feljegyzés előtt bármi czimen másnak nevére iratott át.

12. § A kisajátitás csak a kisajátitandó ingatlan vagyon birtokosának, képviselőjének vagy gondnokának, s illetőleg a gondnoki hatóságnak meghallgatása, s a kisajátitandó tárgy valóságos értékének előleges megfizetése, illetőleg letéteményezése után foganatositható. Erre nézve az általános kisajátitási törvény 30-ik §-ában foglalt elvek irányadók.

II. FEJEZET

A kisajátitási terv megállapitása a közlekedési minister által elhatározott munkálat esetében

13. § Ha a közlekedési minister az 1-ső §-ban elősorolt valamely munkálat foganatba vételét szükségesnek vagy hasznosnak látja: erről Pest vagy Buda város hatóságát, melynek területén t. i. a munkálat foganatositandó lenne, az előmunkálati tervek s egyéb szükséges adatok megküldése mellett értesiti; egyszersmind az illető hatóságot az ezen törvényben szabályozott közreműködésre felhivja.

14. § Ezen felhivás vétele után köteles a város főpolgármestere vagy helyettese legfelebb nyolcz napra közgyülést egybehivni, mely közgyülésen a ministeri rendelet minden egyéb tárgyat megelőzőleg tárgyalás alá veendő.

15. § A közgyülésnek jogában áll a minister tervre észrevételeket tenni; közreműködését azonban ezen észrevételek elintézésétől függővé nem teheti.

16. § Ennek következtében a város közgyülése öt tagból álló bizottságot fog kiküldeni, miről a közlekedési ministert a kiküldött tagok neveinek közlése mellett legfelebb három nap alatt értesiti.

17. § A kir. közlekedési minister egy elnököt és öt tagból álló bizottságot nevez ki, mely a város részéről kiküldött öt bizottsági taggal vegyes bizottsággá alakul.

18. § E vegyes bizottság átvizsgálván a terveken, a költségvetéseket és a munka keresztülviteléhez szükséges minden adatokat, fontolóra vevén egyszersmind a város részéről tett észrevételeket is: a czélba vett munkálat, valamint annak költségei iránt körülményesen nyilatkozik s netaláni ellenvetéseit előterjeszti.

19. § A vegyes bizottság tanácskozásairól jegyzőkönyv vezettetvén, ebbe mindegyik tag véleménye bejegyzendő.

A tagok jogában áll véleményöket külön iratba foglalva a jegyzőkönyvhöz csatolni.

20. § A bizottság tanácskozásai 15 napnál hosszabb időre nem terjedhetnek.

21. § A vegyes bizottság tanácskozásainak eredménye felett a közlekedési minister határoz. Ezen határozat a városi hatósággal közöltetik.

22. § A városi hatóság jogositva van a közlekedési minister ezen határozata ellen 15 nap alatt ugyanazon ministerhez felterjesztést intézni; ez esetben a közlekedési minister, ha a felmerült nehézségeket kölcsönös felvilágositás folytán meg nem szüntetheti, a kisajátitási terv végrehajtásának felfüggesztése mellett a törvényhozás engedélyét köteles kieszközölni.

A városi hatóság azonban, ha 15 nap alatt felterjesztést nem tesz, a közlekedési minister határozatát minden további fennakadás nélkül végrehajtani tartozik.

III. FEJEZET

A felszólalás körüli eljárás

23. § Megállapitván a kisajátitási terv, a közlekedési minister a részletes tervrajzot és összeirást elkészitteti és ezeket a város hatóságának megküldi. Az összeirás egyik rovata tartalmazni fogja azon összeget is, melyet a kisajátitó a kisajátitandó ingatlanért kártalanitásul ajánlatba hoz.

24. § A főpolgármester vagy helyettese köteles a részletes tervrajzot és összeirást 24 óra alatt ennek vételétől, a belvárosban a városház, a külvárosban az ottani főtisztviselő hivatalos helyiségének nyilt helyére kitétetni, egyszersmind a kisajátitási vonalba eső ingatlanok birtokosait, valamint a jelzálogos hitelezőket és egyéb telekkönyvi érdekletteket egyenkint külön kézbesitvény által az összeirás másolatának közlése mellett és ezenkivül nyilvános hirdetményben is felhivni, miszerint 30 nap lefolyása alatt a városház helyiségében müködő felszólalási bizottság előtt a kisajátitási terv ellen az I. fejezet alapján netaláni észrevételeiket, valamint az ajánlott kisajátitási árra nézve nyilatkozataikat jelentsék be; ellenkező esetben jogilag az fog vélelmeztetni, hogy a kisajátitási tervet maguk részéről is lefogadják, és az ajánlott kisajátitási árral megelégszenek. A nap, melyen a határidő kezdődik, valamint lejártának bezárólagos napja a felhivásban határozottan kiteendők, és a határidő oly módon állapitandó meg, hogy a külön értesitések és a kihirdetések még annak megkezdése előtt teljesithetők legyenek.

25. § Az összeirás másolata megküldendő még:

a) a telekkönyvi hatóságnak, mely ennek vételétől a kisajátitás alá eső ingatlanra árverést nem rendelhet el, és ha elrendelt volna, foganatositását felfüggeszti;

b) a gyámhatóságot, mely a netalán érdekelt árvák és gondnokoltak jogai fölött hivatalból őrködni, és a szükséges intézkedéseket megtenni köteles; és

c) végre ugyan e czélból a hitbizományi hatóságot, ha netalán hitbizományi ingatlan esik kisajátitás alá.

26. § A hirdetvény azon utczákban és téreken, hol a kisajátitást igénylő munkálat keresztülvitele czéloztatik, több helyütt falragaszok által, és ezenkivül egyszer a hivatalos hirlapban is közzéteendő.

27. § A kézbesitéről és közzétételről szóló bizonyitványok az iratokhoz csatolandók.

Ha a kézbesitő jelentéséből kitünik, hogy valamely érdekelt fél távolléte miatt nem értesithető; a főpolgármester azonnal gondnokot köteles részére kinevezni.

28. § Ha a kisajátitási vonal nagyobb terjedelmü: akkor több felszólalási bizottság állittatik fel és pedig mindegyik a vonalak bizonyos részére.

Mindegyik felszólalási bizottsághoz a közlekedési minister az elnököt és a városi tanács két tagot és jegyzőt nevez ki.

Ezen bizottságok a városház helyiségében működésüket azon napon, mely a felhivásban megjelöltetett, megkezdik és azt a városi hivatalnokokra nézve szabályozott, a felhivásban és hirdetményben is kiteendő hivatalos órákban 30 napon át folytatják.

29. § Ezen bizottságokhoz csak a telekkönyvi tulajdonos, jelzálogos hitelező, vagy egyéb telekkönyvi érdekeltek és ezeknek igazolt jogutódai adhatnak be észrevételeket, és pedig:

a) a mennyiben a kisajátitási terv ellen az I. fejezet alapján igényt emelnek;

b) a mennyiben az ajánlott kártalanitási árral meg nem elégszenek.

30. § A felek észrevételeiket vagy személyesen, vagy kellőleg igazolt megbizottjaik által, és vagy irásban vagy szóval jelenthetik be. Irásbeli bejelentéseken és aláirásoknak hitelesitve kell lenni; szóbeli bejelentések pedig jegyzőkönyvileg felveendők.

31. § Ha a 29. § *a)* pontja értelmében a kisajátitási terv ellen adattak be észrevételek: ezek tárgyalására a bizottság a felhivási határidő lefolyta után rövid időre határnapot tüz ki, és azokat az átalános kisajátitási törvény 27., 28. és 29. §-ban szabályozott eljárás szerint elintézi.

Ezen tárgyalásnál mind a közlekedési minister, mind az egyes érdekelt felek jogai és műszaki egyének által magukat szabadon képviselhetik.

32. § Ha a kártalanitási ár ellen adatott be észrevétel az ingatlannak bármelyik érdekeltje részéről is; vagy ha egyesség utján bármelyik érdekelt által kedvezőbb ár eszközöltetett ki: a kártalanitás felemelését kivánó nyilatkozat és a kieszközölt kedvezőbb ár ugyanazon ingatlan avagy résztulajdon többi érdekeltjeire nézve is érvénynyel bir.

Ha azonban az ajánlott kártalanitási ár ellen senki sem nyilatkozott: akkor az minden érdekelt irányában végleg megállapitottnak tekintendő, és a felhivási határidő lefolyta után ellene semmiféle kifogásnak többé nincsen helye.

33. § A felhivási határidő lefolyta után a kártalanitási árra beadott összes nyilatkozatok a közlekedési ministerhez felterjesztendők, a ki, ha a követelt kártalanitást megadhatónak nem találja: vagy a meg nem elégedő felekkel külön egyezkedési tárgyalást rendelhet el, vagy a kártalanitási összeget az V., VI. fejezet szerint biróságilag megállapittatja.

IV. FEJEZET

A kártalanitás mérve

34. § A kártalanitási összeg a kisajátitandó ingatlan valóságos értéke szerint állapitandó meg.

35. § A czélba vett munkálatok következtében reménylett értéknagyobbodás a kártalanitási összeg meghatározására befolyást nem gyakorol.

36. § A 7, 8, 9, 10. §-okban foglalt kötelezettség teljesitésének elmulasztása esetében a kártalanitás azon értékben állapitandó meg, melylyel az ingatlan a kisajátitás tettleges foganatositása idejében bir.

37. § Változtatások, melyek a kisajátitás által érintett ingatlanon a 24. §-ban körülirt nyilvános felhivás, vagy pedig a 8. és 10. §-ban meghatározott nyilatkozat kiállitása után eszközöltettek, nem téritendők meg.

38. § A gyárak és egyéb üzletek belszereléséhez szükséges tárgyak csak azon esetben fognak kisajátittatni és megtérittetni, ha elkülönitésök az épülettől jelentékeny rongáltatásuk nélkül nem eszközölhető.

Azonban a belszerelés ki- és áthelyezésének költségei és az ezáltal okozott netaláni értékcsökkenés az illetőnek megtérittetnek.

39. § Azért, hogy a kisajátitás folytán bármely bérszerződés a lejárat előtt megszüntetetett, kisajátitás nem jár.

Azonban az előre lefizetett bér visszatéritése és a beruházásokért adandó kártalanitás a háztulajdonost terheli.

V. FEJEZET

Az esküdtszék alakitása

40. § Vitás esetekben a kisajátitási összeg megállapitása a városi polgári törvényszék elnökének vagy helyettesének elnöklete alatt 12 esküdtből álló esküdtszék által történik.

41. § Az esküdtszék következőkép alakittatik:

Ezen törvény kihirdetése után egy hó lefolyása alatt Pestváros képviselő testülete az e czélból összehitt közgyülésen a városban lakó és teljes koru házbirtokosok közől 300, Budaváros képviselőtestülete pedig szintén azon módon 200 esküdtet választ.

Ezen esküdtek szolgálati ideje egy évig tart, de a rendes szolgálatban évnegyedenkint felváltják egymást, akként, hogy az egyik évnegyedben működtek helyébe a következő évnegyedben más tagok lépnek.

42. § A megválasztott esküdt e minőségéről a szolgálati év eltelte előtt le nem mondhat; sőt, ha megválasztása után megszünt is házbirtokos lenni, ezen körülmény által esküdti kötelességei alól fel nem oldatik.

43. § Esküdti képességgel nem birnak egyházi személyek, szolgálatban levő vagy nyugdijas katonák, birák és közvádlók, némák, vakok és siketek, vagy nehéz hallásuak, végre fenyiték, vagy büntető vizsgálat alatt levő egyének.

44. § A választás befejezése után három nappal a városi törvényszék nyilvános ülést tart. Ez ülésben a megválasztott esküdtek névjegyzése felolvastatik, s ezzel az esküdtek lajstroma megállapittatik.

Ennek megtörténte után s ugyanazon ülés alatt mindegyik esküdt neve külön papirszeletre iratik, s ezen papirszeletek edénybe lesznek teendők.

A törvényszék elnöke az edényből 54 papirszeletet huz ki, s az ezeken feljegyzett nevek felolvastatnak.

Az ekként kisorsolt 54 egyén közől az első 36, mint rendes; a többi 18 pedig mint póttag teljesiti az első évnegyedi esküdti szolgálatot.

45. § A törvényszék elnöke köteles azokat, kiknek nevei kisorsoltattak, a sorsolás eredményéről a 48-ik §-ban foglalt jogkövetkezményekre való figyelmeztetés mellett 24 óra alatt tudósitani.

46. § Az esküdtek azon esküdtszéki ülésen teszik le az esküt, melyen először vannak szolgálatban (56. 57. §)

47. § Egy évnegyed eltelte után a szolgálatban levő esküdtek mások által váltatnak fel.

Az esküdtszék felváltása azon módon történik, mint a 44. §-ban az esküdtszék alakitására nézve meghatároztatott.

A sorsolás legalább három nappal a szolgálati évnegyed eltelte előtt, és az utolsó negyed évben szolgálatban volt esküdtek neveinek kihagyásával eszközlendő.

48. § A szolgálati év eltelte előtt a 41. § rendeletei szerint uj választás tartandó.

A választási nap akként tüzendő ki, hogy az uj szolgálati év kezdete előtt a 44. §-ban szabályozott eljárás be legyen fejezhető.

A megválasztott esküdtek magukat a szolgálat alól nem vonhatják ki. Az esküdtek birói működésökért dijt ugyan nem huznak, rendkivüli költségeik azonban megtérittetnek.

A behivásra meg nem jelent esküdt, ha elmaradását 15 nap alatt nem igazolja, a városi törvényszék által első esetben 20 forinttól 50 frtig, ismétlés esetében pedig 50 frttól 100 frtig terjedhető pénzbirságra itélendő.

A szolgálatukat befejezett esküdtek ujból megválaszthatók; ezek azonban a megválasztást elfogadni nem kötelesek.

El nem fogadás esetében mindazonáltal tartoznak lemondásukat a választásra következő 15 nap alatt a polgármesternek bejelenteni. Az ekként megválasztottak helyébe a legközelebbi közgyülés más esküdteket választ.

A 15 nap eltelte utáni lemondás figyelembe nem vétetik.

49. § A 48. § értelmében lemondó tagok helyébe a legközelebbi közgyülés más esküdteket választ.

VI. FEJEZET

Az esküdtszék előtti eljárás

50. § Ha a kártalanitási összeg iránt egyesség nem jő létre: a közlekedési minister jogi megbizottja a kisajátitandó ingatlan birtokosa és az ajánlott kártalanitással meg nem elégedő telekkönyvi érdekeltek ellen (29. § *b)* a törvénykezési rendtartás szerint felszerelt keresetlevelet ad be a városi törvényszékhez, s a kártalanitási összegnek az esküdtszék által leendő megállapittatását kéri.

51. § A keresetlevél a városi törvényszék elnöke vagy azon tagja által, ki az esküdtszéki eljárást vezetni fogja, a felek megidézését elrendelő végzés hozatalával haladéktalanul elintézendő.

Az idéző végzésnek a polgári törvénykezési rendtartásban meghatározott kellékekkel kell ellátva lenni.

A tárgyalás napja a keresetlevél beadásától számitott nyolcz napnál továbbra nem tehető.

52. § A keresetlevél egy példánya alperesnek, vagy megbizottjának (30. §), s ha több alperes volna, ezek mindegyikének a városi kézbesitő által kézbesitendő; és ha a kézbesitő jelentéséből kitünik, hogy a kézbesités a város területén az illetőnek távolléte miatt nem eszközölhető: részére a törvényszék elnöke, vagy helyettese által azonnal gondnok nevezendő.

53. § Az idéző végzés a 26. §-ban körülirt módon hirdetményileg is közzéteendő, és minden érdekelt fél, habár a felhivási határidő alatt nem nyilatkozott is, a tárgyalásnál részt vehet és észrevételeit előadhatja.

Az esküdtek elvetésénél és a szakértők választásánál azonban a birtokoson kivül a többi telekkönyvi érdekelt közől csak azok vehetnek részt, a kik a felhivási határidő alatt az ajánlott kártalanitási ár ellen nyilatkoztak.

54. § Az elnök intézkedni tartozik, hogy a szolgálatban levő esküdtek és póteskü dtek a tárgyalás napjáról, órájáról, és helyéről elég korán kézbesitvény mellett értesitve legyenek.

55. § A tárgyalásra kitüzött napon és órában az elnök magához vevén egy városi jegyzőt, az esküdtszéki ülést megnyitja, és felolvasván a behivott 36 rendes esküdt neveit, a netalán meg nem jelentek helyébe a berendelt a póttagok sorából a kisorsolt névjegyzék sorrendje szerint helyettesit, s ekként a megkivántató számot kiegésziti.

56. § Együtt lévén a 36 esküdt: a birósági tag, mint elnök, az első ülésben valamennyi esküdtet, később azokat, kik még szolgálatban nem voltak, az eskületételre hivja fel.

57. § Az eskületétel alatt a jelenlevők felállanak, s az esküt tevő tagok jobb kezöket keblökre téve, az elnök által előmondandó következő esküt teszik le:

Én N. N. esküszöm az egy élő Istenre, hogy az esküdtszék által eldöntendő ügyekben hiven és részrehajlatlanul, tiszta lelkiismeretem szerint fogok eljárni és itélni. Isten engem ugy segéljen!

A letett eskü a szolgálati év alatt nem ismételtetik.

58. § Ezután mindegyik esküdt neve külön papirra feliratik, s ezen 36 papirszelet egy és ugyanazon edénybe tétetik. Ezek közől a ministeri megbizott tizenkettőt minden indokolás nélkül mellőzhet; ugyanezen jog a kisajátitandó birtok birtokosát, s a telekkönyvi többi érdekeltet együtt véve szintén illeti.

59. § Az elvetési jog mind a ministeri megbizott, mind pedig a birtokos s a telekkönyvi többi érdekeltek által akkép gyakoroltatik, hogy minden egyes név után, mely az edényből az elnök által kihuzatik, elsőben a minister megbizottja, azután pedig a birtokos, s végre a többi telekkönyvi érdekeltek (53. §) nyilatkoznak az elfogadás vagy elvetés mellett. Ez addig folytattatik, a mig vagy 12 olyan név ki nem huzatott, a melyek ellen egyik oldalról sem történt kifogás, vagy a mig mind a ministeri megbizott 12 esküdtet, mind pedig a birtokos s a telekkönyvi érdekeltek együtt véve szintén 12 esküdtet el nem vetettek, mely utóbbi esetben azon 12 egyén fogja az esküdtszéket képezni, a kiknek nevei a felek elvetési jogának kimerültével az edényben bennmaradtak.

60. § Ezen felül mind a minister megbizottja, mind az alperes kifogást tehet az elnöklő biró és az esküdtek ellen:

a) a polgári törvénykezési rendtartás 56 §-ában érintett esetekben;

b) ha az elnöklő biró, vagy az esküdtek valamelyikének, vagy ezek feleségének, jegyesének, vagy oldalrokonainak negyediziglen, ingatlan vagyona a fenforgó kártalanitási ügyre okot adott munkálat következtében kisajátittatott;

c) ha ily vagyon iránt tulajdonosi- vagy birtok-keresete van folyamatban;

d) ha ily vagyon iránt jelzálogolt követelése van;

e) ha a kisajátitási munkálatokban, mint elnöke vagy tagja a 18. és 28. szakaszokban megállapitott vegyes bizottságoknak, működött.

61. § Ha az elnök ellen tétetik a kifogás: ez köteles maga helyébe a rangban őt követő törvényszéki tagot helyettesiteni, ki is az elnökséget az ülés félbeszakittatása nélkül azonnal elfoglalja.

Az elnök ellen tett kifogás felett a helyettes elnök és az esküdtek szavazatöbbséggel határoznak.

A kifogás félrevetése után az előbbi elnök, helyét ujra elfoglalja; ha pedig a kifogás alaposnak találtatik; a tárgyalás a helyettesitett elnök vezetése alatt folytatandó.

62. § Az esküdtek elleni kifogás felett egyedül az elnök határoz.

A határozat azonnal kihirdetendő, s ellene a végitélet után emelhető semmiségi panaszon kivül (75. §) egyéb jogorvoslatnak nincs helye.

63. § Az elnök azon esküdteket, a kiket a felek részéről emelt kifogás következtében alkalmatlanoknak itélt, a póttagok sorából az 55. § szerint pótolja.

Ezen esetben a póttagok ellen a felek mellőzési joggal nem birnak.

64. § Az esküdtszék előtti eljárás nyilvános és szóbeli.

65. § Az elnök előterjeszti a kereset tárgyát, valamint a felek között a kártalanitás összege iránt fenforgó különbséget.

66. § Mindegyik alperesnek jogában áll mindazon körülményeket, tényeket és igazolványokat felhozni, melyek által a kisajátitandó vagyon nagyobb értékét bebizonyithatni véli; de előterjesztéseit csak szóval teheti.

Irásbeli előadások semmi körülmény között fel nem olvashatók, és sem egészen, sem kivonatilag nem közölhetők.

67. § Alperes előadására a minister megbizottja válaszol, s ha szükségesnek látja, ellenbizonyitékokat hoz fel.

68. § Az esküdtszék a felek által felhozott bizonyitékokhoz nincs kötve.

69. § Az esküdtszéknek jogában áll a helyszinére kimenni, s ott szemlét vagy szakértők által becslést eszközölni. A szakértők választására, illetőleg kinevezésére nézve az általános kisajátitási törvény 45-52. §-ai irányadók.

70. § A felek kihallgatása s esetleg a szemle megtörténte után az elnök kimondja, hogy a bizonyitási eljárás be van fejezve.

71. § Erre az esküdtek külön terembe visszavonulnak, s elnököt választván maguk közől, a kártalanitási összeget szavazótöbbség által megállapitják.

72. § Egyenlő számu szavazatok esetében azon vélemény dönt, melyhez az elnök csatlakozik.

73. § Az esküdtek megállapitván a kártalanitási összeget, a terembe visszatérnek, s megállapodásukat, választott elnökük által a tárgyalást vezető elnöknek tudtul adják.

A biró az esküdtek megállapodását itélet alakjában kihirdeti.

74. § Az esküdtszék által megállapitandó kártalanitási összeg nem haladhatja tul az alperes vagy más telekkönyvi érdekeltek részéről követelt összeget, sem pedig nem lehet kevesebb annál, a melyet a kisajátitó ajánlt.

Ennélfogva, ha alperes megidéztetése daczára, meg nem jelent: itéletileg kimondatik, hogy ugy tekintetik, mint a ki az ajánlott kártéritési összegben megegyezett.

Ha ellenben a minister megbizottja nem jelennék meg: az itéletnek akként kell szólnia, hogy ugy tekintetik, mint a ki az alperes által a felszólalási bizottság előtt követelt kártalanitási összeget elfogadná.

75. § Az esküdtszék által hozott itélet ellen a jelen törvény V. és VI. fejezeteiben meghatározott szabályok megsértése miatt emelhető semmisségi panaszon kivül egyéb perorvoslatnak nincs helye.

A semmiségi panaszt, az itélet kihirdetése alkalmával szóval kell bejelenteni, vagy az itélet kihirdetését követő naptól számitandó három nap alatt az elnöklő biróhoz irásban benyujtani. A semmiségi panaszban az erre okot adott tény határozottan megjelölendő.

76. § Az elnöklő biró, ha a semmiségi panasz szóval jelentett be, azt jegyzőkönyvbe véteti, mely az ezen jogorvoslatot használó fél, valamint az elnök s a jegyző által aláirandó.

Tartozik az elnök a semmiségi panasz bejelentését vagy beadását követő napon az iratokat, a semmisitési okul felhozott állitás iránti körülményes nyilatkozatával együtt a semmitőszékhez felterjeszteni.

Később beadott semmiségi panasz az elnök által hivatalból visszautasitandó.

77. § A semmiségi panasz az itélet foganatba vételét nem akadályozza.

78. § A semmitő szék az akként felterjesztett semmiségi panaszok felett haladéktalanul határozand.

Világos valótlanságot tartalmazó semmiségi panaszokért a fél 10-től 100 frtig terjedhető pénzbüntetésben marasztalandó el.

79. § Ha a panasz alaposnak találtatik, az eljárás és itélet megsemmisitendő. Ez esetben az ügy uj esküdtszék előtt tárgyalandó, melynek tagjai között az előbb itélt 12 esküdt közől egy sem lehet.

80. § A semmitőszék előtti eljárás nyilvános.

81. § A semmitőszék itélete után az iratok lehető gyorsasággal azon törvényszékhez küldetnek vissza, melynek tagja a megsemmisitett esküdtszéki eljárásnál elnökölt.

Ezen törvényszék köteles a semmitőszék itéletét a felekkel hiteles másolatban haladéktalanul közölni, s egyuttal, ha az első eljárás megsemmisittetett volna, az ügy ujabb tárgyalására határnapot kitűzni, melyre a felek, valamint az esküdtek megidézendők.

82. § Ha egy birtokosnak a kisajátitási vonalban létező több birtokára nézve, ugyanazon keresetlevélben kéretett a kártalanitási összeg megállapitása, s e két vagy több birtokra, ugyanazon hitelezőknek, habár külön követelésök van telekkönyvbe bejegyezve: az 58-63. § szerint megalakitott esküdtszék a keresetlevélben foglalt valamennyi kártalanitási követelés felett egy tárgyalást tart s egy itéletet hoz.

Ezen itéletben mindazonáltal a külön-külön telekkönyvi testet képező ingatlanért járó kártalanitási összeg külön-külön határozandó meg.

VII. FEJEZET

Kisajátitási eljárás Buda és Pest város hatósága által elhatározott munkálatok esetében

83. § Ha a jelen törvény 1-ső §-ában érintett munkálatok valamelyikének keresztülvitelét Buda vagy Pest városa törvényes képviselete határozza el: ez köteles az ide vonatkozó részletes terveket, a költségek valószinü felszámitását, valamint az ezek fedezésére szolgáló alap kimutatását a közlekedési ministernek jóváhagyás végett felterjeszteni.

84. § A közlekedési minister jogában áll a tervekre, költségekre, valamint a fedezeti alapra nézve észrevételeket tenni: ennek következtében a terv megváltoztatását, módositását kivánni; sőt fontos okokból az egész munkálat félretételét is elrendelheti.

85. § Megállapittatván a közlekedési minister és város között a munkálat terve, a város e közlekedési ministerhez folyamodik végleges engedélyért.

Ezen engedély megadása előtt kisajátitást foganatositani nem szabad.

86. § Ha az engedélyezett összes munkálatok, vagy egy részöknek keresztül vitelére nézve a város vállalkozókkal lép szerződésre, ezen szerződés megerősités végett a közlekedési ministernek lesz felterjesztendő.

A szerződés csak a ministeri megerősités által lesz érvényes.

87. § A kisajátitási jog terjedelmére nézve a jelen törvény 5., 6., 7., 8., 9., 10. és 11. §-ai alkalmazandók.

88. § A felszólitás körüli eljárás tekintetében a III-dik fejezet határozata követendők.

89. § A felszólalási bizottságok kizárólag a városi közönség által választott tagokból alakulhatnak.

90. § A kártalanitási összegre nézve a IV. fejezet szolgál irányul.

91. § A kártalanitás körül felmerülendő perekre nézve V. és VI. fejezet alkalmazandó, azon módositással, miszerint a minister megbizottja helyébe mindenütt a városi tiszti ügyész lép.

92. § A közlekedési minister jogositva van az engedélyezett munkák folyama alatt is az engedélyben kitüzött határok és feltételek szigoru megtartására felügyelni, e végett mindannyiszor, valahányszor szükségesnek látja, a városi hatóságot nyilatkozat-adásra felszólitani. A városi hatóság ezen felszólitásnak haladéktalanul eleget tenni tartozik.

A megállapitott terv- és engedélytől történt eltérések esetében, vagy ha az eredeti költségszámitás és a tettleges kiadások között nagy aránytalanságok mutatkoznának, végre egyéb nagyfontosságu okokból, joga lesz a közlekedési ministernek a munkálatok folytatását bármikor is betiltani, vagy ideiglenes elhalasztásukat, vagy az eredeti terv megváltoztatását elrendelni.

VIII. FEJEZET

Egyes gyáraknak vagy tüzveszélyes üzleteknek kisajátitás utján leendő megszüntetése

93. § Egyes gyáraknak vagy tűzveszélyes üzleteknek a jelen törvény 2. szakasza eseteiben leendő megszüntetésénél a kártalanitás tekintetében a törvény 38. §-a szolgál irányul.

Ily esetekben a kisajátitást a városi hatóság rendeli el; a gyár vagy üzlet tulajdonosának azonban joga van ezen határozat ellen a kisajátitást megrendelő határozat kézbesitésétől nyolcz nap alatt a közlekedési ministerhez felfolyamodni.

A felfolyamodás a városi hatóságnál nyujtandó be, mely azt a kisajátitást indokló okok- és bizonyitékokkal együtt véleményes jelentésének kiséretében végelintézés végett a közlekedési ministerhez fölterjeszti.

Felfolyamodás esetében a határozat a közlekedési minister jóváhagyása előtt nem foganatositható.

Ha a kártalanitási összegre nézve egyesség nem jő létre, az V. és VI. fejezetben megállapitott eljárás a VII. fejezet módositásával követendő.

IX. FEJEZET

Különös intézkedések

94. § A telekkönyvben feljegyzet tulajdoni vagy használati igények, öröklési, vagy osztálykeresetek a törvény rendes utjára tartoznak, s a kisajátitás után a kisajátitási összegre intéztethetnek.

95. § Ily keresetek létezése esetébe, vagy ha az ingatlan vagyon jelzálogos követeléssel terheltetik, a kártalanitási összeg a helybeli birtokbiróság kezébe teendő le.

96. § Ha a kisajátitó a kártalanitási árt a kisajátitási határozat (31. §) jogerőre emelkedésétől számitandó hat hónap alatt le nem fizeti, illetőleg birói kézbe le nem teszi, kisajátitási joga elévült.

97. § A kisajátitó a kártalanitási összeg lefizetése, illetőleg birói kézbe letétele után a birtokba vételt azonnal foganatosithatja és a birtokba vételt követő évnegyed kezdetével félévi felmondás mellett a tulajdonos és egyéb lakók kihelyezését kérheti.

98. § Jelen törvénynek a kártalanitási összeg megállapitása körüli eljárásra vonatkozó intézkedései követendők azon kisajátitásoknál is, a melyek az általános kisajátitási törvény alapján vétetnek Buda-Pest területén foganatba.

Egyébiránt az általános kisajátitási törvénynek a kisajátitás jogkövetkezményeiről, az előmunkálatokról, a kisajátitási tervezet elkészitéséről, valamint a közterhekről és költségekről szóló határozatai a jelen törvény alapján eszközlendő kisajátitásokra is kiterjednek, a mennyiben jelen törvény eltérőleg nem rendelkezik.

99. § Ezen törvény végrehajtásával az igazságügyi, a közmunka és közlekedési ministerek bizatnak meg.

TARTALOMJEGYZÉK

1868. évi LVI. törvénycikk ---- 1
a kisajátitásról Buda és Pest városok területén ---- 1
I. FEJEZET ---- 1
Általános szabályok ---- 1
II. FEJEZET ---- 2
A kisajátitási terv megállapitása a közlekedési minister által elhatározott munkálat esetében ---- 2
III. FEJEZET ---- 3
A felszólalás körüli eljárás ---- 3
IV. FEJEZET ---- 4
A kártalanitás mérve ---- 4
V. FEJEZET ---- 4
Az esküdtszék alakitása ---- 5
VI. FEJEZET ---- 6
Az esküdtszék előtti eljárás ---- 6
VII. FEJEZET ---- 8
Kisajátitási eljárás Buda és Pest város hatósága által elhatározott munkálatok esetében ---- 8
VIII. FEJEZET ---- 9
Egyes gyáraknak vagy tüzveszélyes üzleteknek kisajátitás utján leendő megszüntetése ---- 9
IX. FEJEZET ---- 10
Különös intézkedések ---- 10